

Båt er eneste fremkomstmiddel.
FOTO: RØST AIR

Seminar og workshop Queer Ecologies i 2016.
FOTO: MAJJA MOESGAARD

Marie Kaada Hovden, Jason Rosenberg og Elin Mår Øyen
Visiter arbeidsgruppen samle på Svalbard under
OCA-seminaret «Thinking at the Edge of the World».
FOTO: RØST AIR

Drømmen om øylivet 67° nord

På en øy ytterst i havgasset utenfor Røst i Nordland ligger Skomvær fyrstasjon. For snart 40 år siden ble det gamle fyrtårnet automatisert og forlatt. I 1999 ble imidlertid stasjonen fredet, og med tiltakspakke fra regjeringen ble det også mulig å renovere det lille forfallede stedet. I 2010 stod nye Skomvær fyrstasjon klar til drift og ny aktivitet. Øya er i dag blitt en del av Røstøyen landskapsvernområde, og stasjonen får daglige besøk av guidede turistbåter i sommerseongen. Men det er ikke det eneste som har skjedd. Et unitet og nytenkende gjestekunstner-program har også fått tilhold her.

– Røst Artist in Residence jobber med alternative måter å navigere i verden på. Vi er interessert i nye måter å skape og leve, i tillegg til kunsten, så jobber vi blant annet med et fornybart energiprojekt. Vi har også egen matproduksjon, som er inspirert av den gamle sjøsamiske – og norske fiskebonderadisjonen. Vi plukker tang og ville vekster, og fisker etter beihov. Vi har bare et hus her ute, som vi bor kollektivt i. Det kan ikke bo mer enn ti personer her samtidig. Telefon og internett er ikke alltid tilgjengelig. Vi tar derfor inn stillheten sammen og deler kunnskap og erfaring med hverandre, forteller arbeidsgruppa i Røst Air når jeg tar en samtale med dem om hvordan det er å drive et slikt prosjekt på ytersta på Røst.

Det er snart fem år siden det innledende arbeidet begynte med det som har blitt til den tverrfaglige kunstnerdrivne foreninga Røst Air. Det startet med at kunstner og artist Elin Mår Øyen Visiter i 2012 tok kontakt med Nordland fylkeskommune og Kystverket, med spørsmål om å et mulig samarbeid. Ønsket var å opprette en ny møteplass med en gjestekunstnerordning. Stedet skulle fokusere på kunst og økologisk omstilling. Elin Mår hadde allerede bodd i området de tre siste årene mens hun jobbet med sitt kunstprosjektet Soundscape Røst. Det ble derfor naturlig for henne å se hit.

Elin Mår understreker at hun ikke hadde noe ønske om å lede et kunstnerkollektiv. Mår ville kun igangsette prosessen, og så danne en gruppe som ville dele ansvar, initiativ og arbeidsmengde. Arbeidsgruppa består i dag av Marie Kaada Hovden fra Oslo, amerikanske Jason Rosenberg, i tillegg til Elin Mår Øyen Visiter. Alle tre er selv utøvende kunstnere.

– Det tar flere år å utvikle en velfungerende organisasjon. Ikke minst når det er snakk om en ny gjestekunstnerordning på en isolert fyrstasjon i det nordlandske havgasset, får jeg vite av arbeidsgruppa. De foretrekker å svare kollektivt på mine spørsmål når jeg spør dem om hvordan de opplever de aller første årene som et nyoppstartet air.

ALTERNATIV NAVIGERING

Røst Air opplevde tidlig at det var stor interesse fra kunstnere som ønsket å komme dit. Interessen er økende. Det kommer folk til Røst Air fra hele verden. Ikke bare kunstnere, men også forfattere, forskere og musikere. Ved hjelp egen nettside, brosjyrer og nettverk som Transler North, titrekker Røst Air seg mange eventyrsøkende og eksperimentelle mennesker, hvis interesse for Røst ofte strekker seg utover kun egen kunstnerisk praksis.

– I år har vi hatt atten gjestekunstnere på kortere og lengre arbeidsopphold mellom juni og august, som er perioden vi er i drift. Det er atskillig flere som ønsker å komme hit, og det er mange grunner til at de oppsøker oss. Naturen og stillheten er tiltalende. Fyrårnet, og at vi er på en liten øy langt ute i havet, forteller Visiter.

Røst har dessuten en lang historie med å titrekke seg kunstnere, fra Theodor Kittelsen til Carl Dons og Carl Schøyen. Øyhavet er fortsatt inspirerende, men den aller viktigste årsaken til den store interessen mener arbeidsgruppen er nok fordi at de har en såpass unik og nytenkende profil.

EN PROGRESSIV GJESTEKUNSTNERORDNING

Interessen for politiske spørsmål er fremtredende i Røst Air. I tillegg til et sterkt engasjement for økologisk omstilling, selvfornying og fornybar energi, så blir også temaer som økologisering, rase, kjønn, og andre forhold som angår postkolonial feminisme og skjev teori, trukket frem som arbeidsgruppas interesser og fokusområder. De oppfordrer også til at gjestekunstnere reiser grønt, og oppfordrer dem til å benytte oppholdsperioden sin til å skape stedsspesifikke kunstprosjekter, arrangere tverrfaglige møter, og gjennomføre prosessarbeid.

Røst Air er også aktivt involvert i flere internasjonale prosjekter som deler disse interessene. Blant annet har de knyttet seg til som

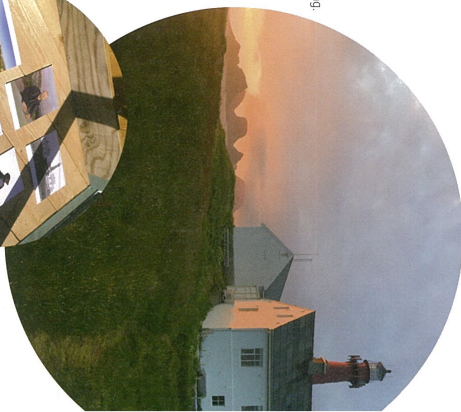
Hagen på Skomvær.
FOTO: RØST AIR

Kunstner Majja Nilsen på Røst Air.
FOTO: JASON ROSENBERG

Kunst på Røst Air.
FOTO: JASON ROSENBERG

Kveldstemning.

en hovedaktør i The Queer Ecologies Network. Som er et internordisk og tverrfaglig samarbeidsnettverk for kunstnere, aktivister, kuratorer og andre med overlappende interesser i krysningspunktet mellom økologi, politikk, og kunst- og kulturproduksjon. Nettverket retter seg mot økologiserende og antikapitalistisk diskurs, og henter inspirasjon fra kunstnerisk produksjon, direkte aksjon, og intellektuell debatt. I august var Røst Air for andre gang vertskap for nettverkets seminarserie, Queer Ecologies, som foregikk i to sammenhengende uker på Skomvær.

Arbeidsgruppa har også vært involvert andre prosjekter i regionen, bla i den tverrfaglige konferansen «Thinking at the Edge of the World» på Svalbard. En konferanse hvor spørsmål om miljømessige, estetiske, økonomiske, og politiske krefter som former de nordlige fylkene i Norge, og deres forhold til resten av verden, ble diskutert – og trakk flere interesserte kunstnere, kuratorer og produsenter. Og med fornyet støtte fra OCA har Røst Air videreført et prosjekt hvor kunstnere inviteres fra India til Røst. I år har de derfor hatt besøk av blant andre Anuj Vaidya som jobber kunstnerisk med skjev teori, samt kurator og lytiker Jaya Ramchandani, som har jobbet med Elin Mår Øyen Visiter på kunstnerkollektivets fornybare energiprojekt, «Towards an Energy Manual».

– Røst Air skal være en progressiv gjestekunstnerordning hvor det kollektive står i sentrum, fortalker de. Det har vært noen få negative reaksjoner fra lokalbefolkningen, som at vi er «den lesbiske øya», eller at noen tror at vi dyrker markotika i hagen vår. Men de fleste som kommer hit, enten det er fastboende, turister, eller gjestekunstnere selv, synes at det vi holder på med er inspirerende og spennende.

De fleste på Røst virker svært glade for at det skjer noe der ute på Skomvær. Nr. Visiter, Hovden og Rosenberg får ofte tilbakemelding fra de fastboende om at de henter inn mange interessante mennesker.

– Vi bidrar også til lokalsamfunnet ved å legge til rette for at turister kan reise ut hit, etter ønske fra politikerne på Røst. Hvert år mens vi er her,

så jobber en kunstner som guide med ansvar for enkel servering, i samarbeid med lokale båtførere og fuglesafari grupper. Engasjementet og optimismen vi opplever overgår derfor på lang vei den lille mistroen som noen få har utvist.

– Det er også slik at vi som bor og lever på Røst, driver hverandre fremover. Kunstnerne Hildegunn Pettersen og Lise Karl Berg, som selv h bølgrunn herfra, inviterer oss for eksempel til å delta på deres initiativ Quenindagene i sommer. Sammen med Pettersen og Berg, og andre fol lokalt, jobber vi aktivt for å fremme Røst som et fremtidsrettet sted å b et sted hvor det er plass til både grønne, nyskapende arbeidsplasser og kreative yrker, side om side med fiskere og bønder.

FREMtiden ER MANGFOLDIG

Elin Mår og resten av gjengen bak Røst Air synes det er bra at det i løpe av kort tid har tilkommet så mange nye møteplasser for kunstnere, og r atnærer for kunstnerisk produksjon i Nordland de siste årene.

– Når mange kunstnere jobber i samme region, så inspirerer de hverandre og det kunstfaglige nivået øker. Det ser vi tydelig i Nordland, som nå er et fylke med høy kunstnerisk aktivitet. Både lokale, nasjonale og internasjonale kunstnere bor og jobber her. Mangfoldet og nivået på kunsten som skapes blir dermed høyere. Vi tenker at med Røst Air blir vi til denne positive utviklingen. Vi er investert i å synliggjøre Nordland, og å være en relevant, tverrfaglig møteplass for skapende og utøvende kunstnere fra hele verden, avslutter arbeidsgruppa.

I juni åpnes dørene på fyrstasjonen i havgasset på nytt. Samtlige gjestekunstnerplasser for 2017 er reservert. Lær mer om Røst Air på www.rostair.com.